

Народната банка на Република Македонија

ИЗВЕШТАЈ
за извршувањето на Програмата за работа
на Народната банка на Република Македонија
за 2010 година

декември, 2010 година

Вовед

Извештајот за извршувањето на Програмата за работа на Народната банка на Република Македонија за 2010 година (во натамошниот текст: Извештајот) претставува преглед на остварувањето на планираните активности согласно со *Програмата за работа на Народната банка за 2010* (во натамошниот текст: *Програма за работа за 2010*).

Во изминативе години, во рамките на процесот на годишно планирање коешто започна со подготовката на првата *Програма за работа на Народната банка на Република Македонија за 2005 година*, започна и подготвувањето на редовните годишни извештаи за степенот на остварување на програмите. Годишните извештаи се подготвуваат кон крајот на секоја година и заедно со годишните програми придонесуваат за зголемување на транспарентноста и на одговорноста во работењето на Народната банка на Република Македонија (во натамошниот текст: Народната банка).

Од *Извештајот* произлегува дека најголем дел од активностите планирани во *Програма за работа за 2010* беа остварени. Остварувањето на поставените работни задачи и активности во текот на 2010 година, овозможи непречено функционирање на Народната банка, исполнување на законски дефинираните цели и задачи, како и натамошен институционален развој. Дел од активностите планирани за 2010 година коишто не беа остварени во целост, се вклучени како задачи во *Програмата за работа за 2011 година*.

Извештајот претставува резултат на придонесот и напорите на вработените во одделните организациски единици во Народната банка. Структурата на *Извештајот* ја следи, во целост, структурата на *Програмата за работа*. На почетокот е даден краток воведен дел, а потоа во согласност со основните функции во современото централно-банкарско работење, прикажано е остварувањето на планираните активности, групирани во четири сродни области: *монетарно истражување и статистика, централно-банкарски и трезорски операции, финансиски систем и општо раководство*.

Во областа на *монетарното истражување и статистика*, Народната банка продолжи со истражувачките активности поврзани со основните макроекономски движења во Република Македонија, како и со редовното унапредување на процесите на прибирање податоци и подготовка на макроекономски статистики. Беше извршено натамошно подобрување на остварувањата на моделот МАКПАМ (Macedonia Policy Analysis Model) со што се придонесува за поквалитетно одлучување во монетарната политика. Дополнително, продолжија активностите за развивање модели за краткорочно предвидување на БДП, инфлацијата, движењата во надворешниот сектор, а беше проучена и примената на главните модели коишто ги користат различните централни банки. Продолжи усогласувањето на статистиката со барањата и стандардите на ЕУ, како и со соодветните меѓународни статистички стандарди, а особено новите меѓународни методолошки промени во делот на платнобилансната статистика и статистиката на директните инвестиции. Исто така, се започна и со продуцирање податоци за паричната маса согласно со методологијата и дефинициите на Европската централна банка (ЕЦБ), а беа надградени и апликациите за подготовка на монетарни биланси и извештаи за каматните стапки на банките.

Во областа на *централно-банкарските и трезорските операции* се продолжи со редовното следење на ликвидноста на банкарскиот систем, функционирањето на девизниот пазар и управувањето со девизните резерви. Во таа насока, беше подготвена анализа на поставеноста на монетарните инструменти во водењето на монетарната политика во Република Македонија, а беа редовно следени и искуствата на другите централни банки во примената на монетарната политика. Започна да се користи проширената електронска платформа за меѓубанкарско тргување во која беа вклучени и репо-трансакциите, а беше проширен и опфатот на хартии од вредност со кој може да се склучуваат репо-трансакции на пазарите преку шалтер. Заради подобро известување на пазарните учесници, од 01.04.2010 година, преку интернет-порталот на Народната банка, започна да се применува новиот начин на дневно објавување на податоците за ликвидноста на банкарскиот систем. Истовремено, почна да се применува и новата методологија за утврдување на оптималното ниво на ефективни странски пари во девизните резерви. Во делот на трезорското работење, продолжија редовните активности за формирање аналитички центар за откривање фалсификувани банкноти со што, меѓу другото, се одговара на препораките на ЕУ во ова подрачје.

Во областа на *финансискиот систем*, во континуитет се одржува стабилноста на банкарскиот систем во Република Македонија. Во таа насока, во 2010 година продолжија активностите на усогласување на домашната правна рамка со најновите измени во законодавството на ЕУ во делот на банкарството и банкарската супервизија, како и со најновите промени во меѓународните стандарди за финансиско известување. Паралелно, со унапредувањето на правната рамка, во текот на 2010 година продолжија редовните активности на теренска и вонтеренска супервизија. Исто така, беа надградени и изработени повеќе модули коишто се однесуваат на евидентирање репо-трансакции, своп-трансакции, пресметка на камата на хартиите од вредност, ревалоризација на монетарното злато, како и постојните апликации за кредитниот регистер и за електронскиот прием на извештаи од банките и штедилниците. Продолжи унапредувањето на системските анализи на банкарскиот сектор. Сепак, еден дел од предвидените анализи на банкарскиот сектор ќе продолжат и во наредниот период. Во делот на платните системи продолжија активностите за воведување внатрешен електронски систем за платен промет во денари, согласно со утврдената динамика. Исто така, беа остварени повеќе активности во насока на стабилно, ефикасно и непречено функционирање на платните системи како еден од предусловите за стабилноста на финансискиот систем.

Во областа на *општото раководство*, Народната банка продолжи со исполнувањето на обврските коишто произлегуваат од процесот на пристапување на Република Македонија во Европската унија (ЕУ). Во таа насока, на редовна основа, се следеа активностите коишто произлегуваат од Националната програма за усвојување на правото на ЕУ (НПАА), како и обврските од Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА). Народната банка учествуваше во редовната годишна ревизија на НПАА, редовните состаноци на работните тела во рамките на ССА (комитет и поткомитети), како и во подготовката на Претпристапната економска програма (ПЕП). Исто така, започнаа и подготовките за остварување на проектот ИПА 2009 преку остварувањето иницијална посета од страна на претставниците на Европската

централна банка. За натамошно зајакнување на административните капацитети и унапредување на работењето на Народната банка, во текот на 2010 година, се вовеле нов начин на оценување на успешноста во работењето на вработените, а се спроведоа и бројни обуки и стручни оспособувања. Исто така, продолжија активностите за надградбата на целокупната ИТ-инфраструктура коишто придонесоа за поголема флексибилност и ефикасност на информацискиот систем.

I. МОНЕТАРНО ИСТРАЖУВАЊЕ И СТАТИСТИКА

1. Надградување и унапредување на моделот МАКПАМ на Народната банка

Во текот на 2010 година беа преземени активности за натамошно подобрување на структурата и остварувањата на моделот МАКПАМ. Главните измени се направени во Филипсовата крива (воведување на концептот на „домашна инфлација“), функцијата на реакција на монетарната политика (измена во временскиот период на реакција на монетарната политика на промените на јазот во девизните резерви) и во функцијата на девизните резерви. Во однос на последната функција, направените измени се однесуваат на поексплицитно и структурно моделирање на факторите од коишто зависи јазот на девизните резерви. Измените во моделот се во фаза на тестирање, по што модифицираниот модел ќе се користи во рамки на официјалните проекции. Во 2010 година се започнати активностите за изработување предлог-форма за публикување на макроекономските проекции врз основа на моделот МАКПАМ, што ќе продолжат и во текот на првите два месеца на 2011 година. Во текот на 2010 година се работеше и на унапредување и ставање во функција на мал сателитски модел за БДП. Овој мал модел има за цел да го расчлени БДП којшто произлегува од моделот МАКПАМ на неговите категории според расходниот метод.

Статус: Планираните активности за 2010 година се завршени. Проектот е среднорочен, со што останатите активности продолжуваат во наредниот период.

2. Унапредување на процесот на краткорочно прогнозирање

Овој проект вклучува активности за воведување дополнителни пристапи за проектирање на краток рок во една интегрирана рамка, што претставува битна компонента на монетарното одлучување. Краткорочното проектирање главно е фокусирано на проекции на БДП и на неговите компоненти. Со овој проект е направен обид за оцена и тестирање на модел, во кој се оценети индивидуални структурни равенки за компонентите на БДП, по што се врши нивно агрегирање за проекција на БДП. На ваков начин се овозможува поголема конзистентност во проекцијата. Моделот за проекција на БДП, којшто се заснова на систем од структурни равенки за расходните компоненти, е

ставен во функција на проекциите во текот на вториот квартал на 2010 година, врз основа на претходно направените првични оценки и тестирање. Својствата на моделот за прогнозирање и натаму тековно ќе се следат, а неговата структура останува предмет на постојана доработка, во функција на негово постојано подобрување.

Статус: Планираните активности за 2010 година се завршени. Проектот е среднорочен, со што останатите активности продолжуваат во наредниот период.

3. Анализирање на видовите модели и нивна примена за Македонија

Во 2010 година е изготвен работен материјал, во чии рамки се направи систематизација на предностите и слабостите на различни видови модели коишто се користат во редовното работење на централните банки. Со тоа се овозможи и идентификување на моделите коишто тековно се оптимални за употреба во Македонија. Во анализата се прикажани главните видови модели коишто се користат во централните банки во светот, со осврт на нивниот развој, нивната примена и на предностите и недостатоците на одделните видови модели. Воедно, е анализирано и како тие модели се применуваат или како би можеле да се применат на македонската економија. Посебно внимание е посветено на динамичните модели на општа рамнотежа (моделите ДСГЕ) како најсовремени видови модели.

Статус: Остварено.

4. Ажурирање на анализите за основните показатели врз кои се заснова постојната монетарна стратегија

Во 2010 година е изработена Информација за основните показатели на коишто се заснова постојната монетарна стратегија. Оваа информација се изработува на редовна годишна основа и во неа се прикажуваат резултатите од ажурирањето на досега направената емпириска анализа на одделни сегменти важни во спроведувањето на монетарната политика и во оценка на постојната монетарна стратегија. Анализата вклучува преоценка на преносниот ефект од промените на каматната стапка на Народната банка врз каматните стапки на банките, како и два пристапа за оценка на усогласеноста на реалниот ефективен девизен курс со неговите фундаменти. Оцената на (не)постоењето на отстапување од рамнотежниот реален ефективен девизен курс се врши преку два пристапа: БЕЕР (бихејвиористички рамнотежен девизен курс), а од 2009 година се направени првични оценки преку пристапот ФЕЕР (фундаментален рамнотежен девизен курс на денарот).

Статус: Остварено.

5. Оценување на долгорочните детерминанти на платите и цените во Република Македонија

Првите емпириски оценки за ова истражување се завршени, а изработувањето на работниот материјал е во тек. Ова истражување претпоставува емпириска оценка на преносните ефекти од поместувањата на пазарот на работна сила врз инфлацијата и изработката на работен материјал.

Со истражувањето се добиваат дополнителни сознанија за факторите што ја движат промената на цените, чиешто ниско и стабилно ниво претставува основна монетарна цел.

Статус: Делумно остварено.

6. Анализирање на преносот на надворешните шокови

Дел од емпириските оценки за ова истражување се започнати, а преостанатиот дел и изработката на работниот материјал се предвидува за наредната година. Со истражувањето треба да се направи квантитативна оценка на ефектите од одделни надворешни шокови врз домашната економија, со што би се намалила неизвесноста при појава на шокови и би се овозможило навремено преземање на потребните мерки. Македонската економија, како мала и отворена, е изложена на надворешни шокови. Последната глобална рецесија покажа брзо прелевање на падот на економиите на главните трговски партнери врз домашната економија, а воедно промените во цените на светските пазари на главните извозни производи исто така се одразуваат врз домашните остварувања. Истражувањето преку пристапот VAR и со можностите коишто ги дава овој пристап (расчленување на варијансата и "Impulse Response functions") треба да ја оцени реакцијата на домашната економија на шокови во земјите со коишто Република Македонија има насилни трговски врски. Воедно, истражувањето претпоставува и обид преку панел-оценка да се извлечат заклучоци и за групата-земји од регионот.

Статус: Делумно остварено.

7. Емпириско утврдување на инертноста на инфлацијата

Во 2010 година е изработен работен материјал во којшто се дадени резултатите од емпириските оценки на инертноста на инфлацијата, што претставува битен предуслов за соодветна проекција на оваа варијабла. Познавањето на инфлациската инертност е важна влезна информација во процесот на проектирање на инфлацијата, бидејќи значи познавање на природата на однесување на инфлацискиот процес.

Статус: Остварено.

8. Споредување на повеќе модели за предвидувањето на БДП

Во 2010 година е изработен работен материјал во којшто се прикажани резултатите од ова истражување. Проектот обезбеди основа за избор на модел со најголема моќ на предвидување од портфолиото на повеќе модели за краткорочно предвидување на БДП. Со тоа се придонесува за подобрување на квалитетот на аналитичката основа при носењето на монетарните одлуки.

Статус: Остварено.

9. Информирање на јавноста за степенот на исполнувањето на Матришките критериуми за влез во ЕМУ и следење на исполнувањето на економските критериуми од Копенхаген за влез во ЕУ.

Во 2010 година започнаа активностите за изработка на Информацијата, во која се прави споредба на усогласеноста со Мастрихшките критериуми за влез во ЕМУ, односно оцена на степенот на номинална конвергенција, како и оцена на исполнувањето на економските критериумите од Копенхаген. Се очекува активностите да бидат завршени во почетокот на 2011 година. Информацијата се изработува на редовна годишна основа, пред крајот на годината, имајќи предвид дека исполнувањето на критериумите од Копенхаген, во голема мерка ќе се заснова врз мислењето на ЕК за Македонија, дадено во рамките Извештајот за напредокот.

Статус: Делумно остварено.

10. Оценување на ефектите од капиталните текови врз одредени макроекономски варијабли

Дел од емпириските оценки за ова истражување се завршени, а останатиот дел и изработувањето на работниот материјал се предвидуваат за следната година. Истражувањето треба да даде емпириска оцена на ефектите од движењето на капиталот врз одделни варијабли, коишто се од значење за монетарната политика. Познавањето на овие врски ја намалува неизвесноста при спроведувањето на политиките и придонесува за навремена и адекватна реакција. Со истражувањето преку емпириска анализа треба да се направи оцена на влијанието на капиталните текови врз основните макроекономски варијабли во македонската економија. Притоа се користи VAR-моделот, во кој се вклучени капиталните текови, каматните стапки, РЕДК, паричната маса, инфлацијата и БДП. Потоа, преку Impulse Response Functions и преку Variance decomposition треба да се согледа како придонесуваат шоките од капиталните приливи за променливоста на основните економски варијабли.

Статус: Делумно остварено.

11. Анализирање на ефектите од глобалната рецесија врз земјите од ЦИЕ и ЈИЕ

Во 2010 година се изработи работен материјал во кој се презентирани резултатите од емпириската оцена за промените во функцијата на реакција на монетарната и фискалната политика, пред и по последната глобална криза. Притоа, направена е панел-оцена на група на развиени и помалку развиени економии. Во рамки на истражувањето беше оценето и значењето на одделни ограничувачки фактори, при спроведувањето на политиките во услови на криза.

Статус: Остварено.

12. Анализирање на цикличноста на фискалната политика и нејзините последици врз монетарната политика

Во 2010 година е изработен работен материјал, во кој се презентирани резултатите од ова истражување. Во истражувањето е направена емпириска оцена на фискалната позиција, од аспект на фазата на економскиот циклус, со што се оцени капацитетот на фискалната политика за ублажување на ефектите од одделни видови шокови. Анализата беше насочена кон утврдување на карактерот (процикличен или контрацикличен) на фискалната политика во

изминатиот период, од аспект на фазите на економскиот циклус. Цикличноста на фискалната политика, односно однесувањето на фискалната политика во различни фази на економскиот циклус е од големо значење за капацитетот на економијата за справување со шокови. Воедно, поставеноста на фискалната политика во одделни фази од циклусот има директни последици за поставеноста на монетарната политика. Оттука, прашањето за цикличноста на фискалната политика е од големо значење за координацијата на монетарната и фискалната политика.

Статус: Остварено.

13. Изготвување на редовните извештаи и спроведување на другите тековни активности.

13.1. Во 2010 година се изготвени еден годишен и еден полугодишен извештај, четири квартални извештаи и осум месечни информации.

13.2. Во 2010 година се направени четири ревизии на макроекономските проекции за македонската економија. Воедно, беа изготвени и публикувани и макроекономските проекции за 2011 година. Во овие рамки се работеше и на постојано унапредување *на аналитичката инфраструктура за изработка на проекциите. Воедно, на двонеделна основа се изготвуваше преглед, односно извештај во кои се следат макроекономските движења и остварувањето на макроекономските проекции.*

13.3. Во 2010 година се спроведени четири анкети за инфлациските очекувања и четири анкети за кредитната активност на банките, како и една поголема анкета на поголемите извозници и увозници.

13.4. Во 2010 година редовно се ажурираа базите на податоци. Воедно се изработени две верзии на краткиот преглед за најновите економски настани во одделни земји.

Статус: Остварено.

14. Усогласување на платнобилансната статистика со новите меѓународни методолошки промени

Оваа програмска задача беше дефинирана како среднорочна активност. Остварени се планираните активности за 2010 година. Изготвен е акционен план за претстојните измени во методологиите на одделните ставки во платниот биланс кај кои треба да се изврши прилагодување согласно со промените во новиот Прирачник за платнобилансна статистика. Активностите се одвиваа во текот на целата 2010 година. Со оваа среднорочна активност ќе се продолжи и во 2011 и 2012 година.

Статус: Активностите се остваруваат постојано.

15. Прилагодување на статистиката на директните инвестиции на новите меѓународни методолошки промени

Планираните активности за 2010 година се делумно остварени. Беше формирана интерна работна група, составена од вработени вклучени во изработка на различни надворешни статистики, која изготви нацрт на нов прашалник за СДИ и нацрт на потребните измени во начинот на известување. Воведувањето на новиот прашалник е одложено, со цел усогласување на содржината и формата на прашалникот со прашалниците за СДИ коишто се развиваат тековно во земјите-членки на ЕУ. Воедно, воведувањето на новиот прашалник е поврзано и со примената на новиот Прирачник за платнобилансна статистика којашто е одложена во европски рамки за 2014 година, со прв извештаен период 2013 година. Активностите целосно ќе се реализираат на среден рок.

Статус: Активностите се остваруваат постојано.

16. Преминување кон работа со примерок во известувањето за директните инвестиции

Планираните активности за 2010 година се делумно остварени. Направена е анализа на можноста за примена на методот на примерок, врз основа на која е изготвена детаљна информација. Измените во законската регулатива за воведување на примерок во прибирањето на податоците за СДИ, ќе одат во пакет со воспоставувањето на новиот прашалник за СДИ (точка 15). Активностите целосно ќе се реализираат на среден рок.

Статус: Активностите се остваруваат постојано.

17. Унапредување на статистиката на директни инвестиции во странство

Податоците за состојбите на директни инвестиции во странство по земји и дејности за периодот 2003-2008 година се објавени на интернет-страницата на Народната банка.

Статус: Остварено.

18. Спроведување анкета за приватните трансфери

Во 2010 година, активностите од оваа точка делумно се остварени.

Подготвен е предлог-прашалник за домаќинствата коишто ќе бидат испитаници во рамки на анкетата за приватните трансфери. Во третиот квартал од годината е започната постапката за јавна набавка и се очекува анкетата да биде спроведена во 2011 година.

Статус: Делумно остварено.

19. Воспоставување и развивање статистика на детаљна финансиска сметка

Оваа програмска задача беше дефинирана како среднорочна активност. Остварени се планираните активности за 2010 година. Врз основа на меморандумот за соработка меѓу Народната банка, Државниот завод за статистика и Министерство за финансии, беше формирана работна група со претставници од трите институции. Работната група изготви извештај со препораки за натамошниот развој на ова статистичко истражување. Подготвен е нацрт акционен план за активностите коишто треба да се преземат од носителите на оваа статистичка активност.

Статус: Активностите се остваруваат постојано.

20. Изготвување податоци за паричната маса согласно со дефинициите на Европската централна банка

Подготвена е методологија за изготвувањена податоци за паричната маса согласно со методологиите и дефинициите на ЕЦБ. Изработена е временска серија на податоци за периодот јануари 2003 - декември 2008 година, согласно со стариот контен план, и за јануари-декември 2009 година согласно со новиот контен план. Изработен е и соодветен апликативен софтвер, за автоматско изготвување на извештаите.

Статус: Остварено.

21. Надградба на апликацијата којашто се користи за изготвување на монетарните биланси и прегледи

Во 2010 година се изработени софтверски решенија за производство на монетарните биланси и тоа: Билансот на НБРМ, Билансот на депозитните институции (банки и штедилници), табелите за депозитите и кредитите на депозитните институции, како и табелите за паричната маса согласно со националната дефиниција и дефиницијата на ЕЦБ.

Статус: Остварено.

22. Надградба на апликацијата за изготвување на каматните стапки на банките

Изработени се софтверски решенија за производство на сите извештаи за каматните стапки од банките. Со софтверските решенија се опфатени податоци за месечните, кварталните и годишните серии на каматните стапки, поединечно по банки, по групи банки и вкупно за сите банки. Воедно, новиот софтвер овозможува пресметка на одделни категории на каматни стапки според потребите на анализите.

Статус: Остварено.

23. Преминување од поединечно кон збирно известување за кредитните трансакции поврзани со откупот на побарувањата и преземањето на обврските

Активностите поврзани со измените на подзаконските акти и изготвувањето на кварталните обрасци се остварени. Измените во апликативниот софтвер ќе се комплетираат во првиот квартал од 2011 година.

Извршена е измена во подзаконската регулатива и се изготвени нови обрасци за квартално известување. Со извршените измени и дополнувања на Одлуката за евидентирање на кредитните работи со странство и Одлуката за начинот и условите за поднесување извештаи за склучени кредитни работи се изготви Упатство за збирно известување за кредитни работи.

Статус: Делумно остварено.

24. Преминување кон електронско прибирање на податоците за издадените гаранции во корист на нерезиденти од страна на банките

Апликативното решение е изготвено и се врши тестирање, по што ќе биде пуштено во употреба.

Статус: Остварено.

25. Ревизија на начинот на известување за кредитните работи со странство коишто се предмет на поединечно евидентирање

Направени се измени во подзаконската регулатива и тоа на Одлуката за евидентирање на кредитните работи со странство и Одлуката за начинот и условите за поднесување извештаи за склучени кредитни работи. Исто така се изготвени нови упатства за поединечно известување за кредитни работи со нерезиденти и е изработен нов апликативен софтвер.

Статус: Остварено.

26. Воведување нов прашалник за инвестиционите и приватните пензиски фондови

Направени се детални анализи на контните планови на приватните пензиски и инвестициски фондови, врз основа на кои е изготвен прашалник за овие институции, за потребите на монетарната статистика и статистиката на финансиски сметки. Во постапка е изработка на ново софтверско решение за електронски прием на овие податоци преку интернет апликација. Софтверот и подзаконските акти се предвидени за остварување во 2011 година.

Статус: Активностите се во тек.

27. Прилагодување на апликативните решенија во статистиката кон барањата и стандардите на ЕУ

Извршено е прилагодување во неколку апликативни решенија, со креирање на единствено централизирано решение на мост-табели за

поврзување на постојната класификација на дејности со европската класификација на економски сектори. Ова решение ќе започне со примена по завршувањето на процесот на унифицирање на начинот на кодирање на национално ниво, кој е во надлежност на Државниот завод за статистика.

Статус: Остварено.

28. Изменување на начинот на доставување податоци од страна на овластените учесници на пазарот на хартии од вредност

Изработено е ново апликативно решение за електронски прием на пакети податоци од овластените учесници на пазарот на хартии од вредност. Се очекува да се започне со тестирање и доставување во согласност со новиот начин на прием на податоци од брокерите.

Статус: Остварено.

29. Редовни активности

- Прибирање податоци и изготвување на макроекономските статистики - монетарна статистика, платен биланс, меѓународна инвестициска позиција, надворешна задолженост

Во 2010 година редовно се прибирани податоци и изготвувани стандардни групи табели со стандардна динамика и тоа во:

- монетарната статистика: монетарна база на дневна основа; стандардни биланси и прегледи на Народната банка, депозитни банки, штедилници и монетарен преглед на месечна основа; преглед на банки на декадна основа; пондерирани каматни стапки на банките на месечна основа и податоци за средни и просечни девизни курсеви;
- платнобилансната статистика: надворешнотрговска размена на Република Македонија расчленети по разни критериуми (земја, производи) на месечна основа; платен биланс на Република Македонија на месечна основа; директни инвестиции по земји и дејности на квартална основа;
- статистиката на надворешниот долг: бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и нето надворешен долг на Република Македонија на квартална основа;
- статистиката на меѓународната инвестициска позиција: директни инвестиции во и од Република Македонија расчленети по земји, дејности и основи на годишна основа; меѓународна инвестициска позиција на Република Македонија на годишна основа (проценета на квартална основа).

- Изготвување информации за движењата во одделните сетови на макроекономски статистики

Во 2010 година се продолжи со изготвување на:

- месечни информации за движењата на одделните категории од платниот биланс;
- квартални информации за бруто надворешниот долг на Република Македонија согласно со меѓународните стандарди и препораки;

- месечни информации за движењата во надворешнотрговската размена со странство;
- годишни информации за меѓународната инвестициска позиција на Република Македонија (со посебен акцент на движењето и состојбата на странските директни инвестиции во земјата).

- **Редовно ажурирање на базите на податоци**

Заради располагање со квалитетни временски серии на податоци за позначајните варијабли од монетарната статистика, платнобилансната статистика, статистиката на надворешниот долг и статистиката на меѓународната инвестициска позиција на Република Македонија, се вршеше редовно ажурирање на базите за тие податоци.

- **Редовно доставување податоци до соодветните институции коишто се корисници на податоците**

И во 2010 година се продолжи со обезбедување стандардна група податоци и доставување до:

- Банката за меѓународни порамнувања (БИС), врз основа на членство и воспоставената соработка за доставување податоци;
- Светска банка, Меѓународен монетарен фонд, ЕУРОСТАТ и други корисници на статистички податоци, врз основа на членство и меѓународни практики;
- Министерство за финансии, Државен завод за статистика и други домашни корисници на податоци врз основа на закон и други видови соработка;
- Обработка и доставување податоци врз основа на специфични барања од разни институции.

- **Редовно објавување на различните групи статистички податоци**

Се продолжи со редовно објавување на податоците и методологиите за изготвување на различните групи макроекономски статистики во креираната интерна папка (за внатрешните корисници) и на интернет-страницата на Народната банка (за надворешните корисници). Исто така, се продолжи со изготвување и објавување на статистичкиот прилог во кварталниот билтен на Народната банка, кој содржи најразлични податоци за движењата во финансискиот сектор, надворешниот сектор и реалниот сектор на македонската економија.

Статус: Остварени.

II. ЦЕНТРАЛНОБАНКАРСКИ ОПЕРАЦИИ И ТРЕЗОРСКИ ОПЕРАЦИИ

30. Анализирање на поставеноста на инструментите за монетарно регулирање

Во првата половина на 2010 година беше подготвена информација за постојните и алтернативните инструменти за монетарно регулирање. Притоа се анализираше аукцискиот механизам при спроведувањето на аукциите на благајничките записи на Народната банка, односно предностите и недостатоците на тендерот со каматни стапки и тендерот со износи. Се констатира дека во изминатиот период, тендерот со износи беше повеќе применуван, имајќи предвид дека овој тип тендер дава експлицитност на насоките на монетарната политика (особено за движењето на каматните стапки), ги стабилизира пазарните очекувања во врска со движењето на девизниот курс и подиректно влијае врз каматните стапки на домашните пазари на пари и пошироко во економијата. По ревизијата на макроекономските проекции во септември, беше одлучено да се задржи тековната поставеност на аукцијата на благајнички записи.

Во третиот квартал на 2010 година беше подготвена информација за ефектите од воведувањето на диференцирани стапки на задолжителна резерва врз движењето на депозитите во банкарскиот систем. Во информацијата беше констатирано дека воведувањето и примената на диференцирани стапки има позитивен ефект врз промените во структурата на билансите на банките во насока на забавување на процесот на евроизација, со оглед на тоа што го поттикнува растот на денарските депозити.

Статус: Остварено.

31. Унапредување на методологиите за следење на пазарните ризици при спроведување на монетарните операции

Во третиот квартал на 2010 година се подготвија измени на Правилата за начинот и постапката за тргување и порамнување на трансакциите со хартии од вредност на пазарите преку шалтер во насока на проширување на опфатот на хартиите од вредност со коишто се склучуваат репо-трансакции на пазарите преку шалтер. Правилата беа усвоени во декември 2010 година.

Оваа измена овозможува дополнување на листата на хартиите од вредност коишто се користат како обезбедување при спроведување на монетарните операции и на методологиите за следење на пазарните ризици со користење на моделот „вредност изложена на ризик“ (Value at Risk).

Статус: Делумно остварено, активностите ќе се финализираат во текот на првата половина од 2011 година.

32. Вклучување на репо-операциите во електронската платформа за меѓубанкарско тргување на пазарот на пари

Во вториот квартал од 2010 се изнајде идејно решение на модулот за електронско склучување на меѓубанкарски репо-трансакции, со можност за договарање на сите значајни елементи (паричен износ, репо каматна стапка, хартии од вредност односно обезбедување, пазарна цена на хартиите од вредност, коефициент на покритие). Модулот за електронско склучување на меѓубанкарски репо-трансакции започна да се користи од почетокот на октомври 2010 година.

Дополнително, врз основа на иницијативите на пазарните учесници, на Годишното собрание на АЦИ - здружение на финансиски пазари, Народната банка учествуваше со презентација за репо-трансакциите. Исто така, беше изработен материјал на тема: „Репо-трансакции - теоретски аспекти и предуслови за нивно заживување во Република Македонија“, кој претставува еден вид прирачник за банките при склучувањето и сметководственото евидентирање на репо-трансакциите.

Статус: Остварено.

33. Натамошно развивање на системите за спроведување на пазарните операции

Во 2010 годината беа направени апликативни прилагодувања во рамките на Електронскиот систем за пазарни операции. Имено, во насока на зголемување на транспарентноста и ефикасноста на инструментите на монетарната политика беше направено поврзување на ломбардната каматна стапка со тековната каматна стапка на благајничките записи. Воведувањето на систем за автоматска промена на каматната стапка на ломбардниот кредит е во насока на поставеноста на каматната политика на Европската централна банка, каде што каматната стапка на кредитот преку ноќ се менува истовремено и зависно од промената на каматната стапка на основниот инструмент за монетарно регулирање.

Статус: Остварено

34. Објавување информации за ликвидноста во банкарскиот систем

Во функција на натамошното зголемување на транспарентноста за ликвидносната состојба на банкарскиот систем, од почетокот на април 2010 година Народната банка започна со дневно објавување на податоците за ликвидноста на банките на официјалната интернет-страница. Податоците претставуваат синтетички приказ на состојбата и промените на ликвидноста на банките, ликвидносниот ефект на најзначајните автономни фактори (готовите пари во оптек, депозитите на државата и девизните трансакции на Народната банка) и интервенциите на Народната банка преку инструментите за монетарно регулирање.

Статус: Остварено.

35. Анализирање на искуствата на централните банки при примената на монетарната политика

Во текот на 2010 година се пристапи кон анализирање на примената на инструментите за монетарно регулирање од централните банки на неколку

селектирани групи на земји. Во тој контекст, на квартална основа беа изготвувани информации за измените кај инструментите на монетарната политика во развиените земји, земјите во развој и брзорастечките земји на квартална основа.

Статус: Остварено.

36. Изработување на проект за примена на репо-трансакциите, зајмење хартии од вредност и своп-трансакции при инвестирање на девизните резерви

Во текот на 2010 година беа потпишани репо-договори со неколку странски комерцијални банки, со што беше заокружена правната основа за склучување репо-трансакции при управувањето со девизните резерви.

Воедно, во функција на реално пазарно вреднување на репо-трансакциите, како и соодветно следење на ризиците врз основа на овие трансакции, беше изготвена нова методологија која се заснова врз методот на тековна изложеност.

Статус: Остварено.

37. Развивање методологија за утврдување на оптималното ниво на ефективни странски пари во девизните резерви

Во првиот квартал на 2010 година е изготвена методологија за пресметка на нивото на ефективни странски пари во трезорот на Народната банка, која се заснова врз математички модели и техники, кои се користат кај оперативните истражувања за управување со залихи: моделот за економска количина на порачка и моделот за ниво на сервисна услуга. Врз основа на методологијата, се утврди долната и горната граница на ефективни странски пари. Одржувањето на нивото на ефективни странски пари во трезорот на Народната банка, согласно со утврдените лимити, започна да се применува од почетокот на април 2010 година.

Статус: Остварено.

38. Редовни активности од спроведувањето на операциите на отворен пазар, функционирањето на девизниот пазар и управувањето со девизните резерви

- *Проектирање и следење на ликвидноста на банкарскиот систем*

Во текот на 2010 година постојано се изработуваа ликвидносни проекции и се анализираа тековите на креирање ликвидност во банкарскиот систем, како и движењата на финансиските пазари. Притоа, на редовна, неделна и месечна основа беа изготвувани и информации.

Во рамки на проектот за автоматизирање на процесот за планирање на ликвидноста, во третиот квартал од 2010 година започна да се користи

апликацијата за планирање на ликвидноста, преку која на дневна основа се добиваат извештаите за автономните фактори, инструментите за монетарно регулирање, движењата на финансиските пазари и нивното влијание врз ликвидноста во банкарскиот систем.

Во четвртиот квартал беше проширен временскиот хоризонт на ликвидносните проекции и се започна со изработка на извештај за тековите на креирање и повлекување на ликвидност со проекции за следните три месеци.

- *Следење на функционирањето на девизниот пазар*

Во согласност со новата Одлука за начинот на формирање и објавување на курсевите на Народната банка која стапи во сила во февруари 2010 година, се наметна потребата од следење на котираниите курсеви согласно со методологијата за пресметката на средниот курс. Во таа насока, беше воспоставен контролен механизам за пресметка на средниот курс во реално време, кој овозможува генерирање на извештаи во неколку периоди во текот на денот, преку кои се следи насоката на движење на курсот и се согледува евентуалната потреба за интервенции на Народната банка на девизниот пазар.

Во врска со ова беа направени и одредени технички подобрувања на интернет-страницата на Народната банка во делот на објавувањето на курсните листи, со што се зголеми транспарентноста и достапноста на овие податоци до јавноста.

- *Следење на управувањето со ризици при инвестирање на девизните резерви*

Активностите во доменот на унапредувањето на процесот на следење и контрола на ризиците при инвестирањето на девизните резерви во 2010 година беа насочени кон проширување на аналитичките алатки за:

- следење на нивото на ефективни странски пари,
- пресметка на вредноста изложена на ризик со примена на неколку методи (параметарска, историска и симулации „Монте Карло“),
- спроведување на стрес-тест на девизните резерви, со симулирање на неколку негативни сценарија и утврдување на нивните ефекти врз инвестираните девизни резерви,
- пресметка на релативните отстапувања на резултатите од инвестираните девизни резерви во однос на референтните портфолија.

Примената на овие алатки овозможува унапредување на контролниот систем за проценка на изложеноста на девизните резерви кон ризик при неповолни финансиски услови и соодветно прилагодување на структурата и распределување на инвестициските портфолија.

Воедно се направи и збогатување на содржината на Дневниот преглед за изложеност на ризици при пласирање на девизните резерви. Притоа, беа предвидени нови прегледи за дневната усогласеност на структурата на инвестициските портфолија со предвидените критериуми за инвестиции по инструменти, како и информации за резидуалната рочна структура и структурата на девизните резерви по финансиски институции и издавачи на хартии од вредност. Исто така, беа направени соодветни прилагодувања на

модулот за генерирање на Дневниот преглед со коишто дополнително се подобри информациската основа за следење на пласманите и изложеноста на девизните резерви, а истовремено се овозможи и поголема ефикасност и прецизност на прегледот со оглед на тоа што се изготвува автоматски.

Статус: Остварено.

39. Продолжување на активностите за формирање аналитички центар за откривање фалсификувани банкноти

За подобрување на капацитетот на Народна банка за прецизно детектирање и успешно спроведување на стручната експертиза на доставените банкноти за вештачење, остварена е обука на вработените за експертиза на фалсификуваните банкноти.

Истовремено, подобрена е техничката опременост за идентификација на фалсификуваните банкноти со набавка и инсталирање на софтвер PIA 6, како составен дел од постоечката опрема за детекција на фалсификати. На тој начин, се овозможува директна поврзаност и сликовит приказ на РС-екранот на конкретниот фалсификат, што воедно претставува можност за подетално анализирање на техниката на изработка на фалсификатите, утврдување на нивните одделни карактеристики, како и подобар увид и евиденција на фалсификуваните банкноти, нивна класификација со можност за добивање поквалитетни информации и генерирање најразлични извештаи. Паралелно со инсталирањето на софтверот, спроведено е тестирање и обука на вработените за негово користење. Истиот ќе биде ставен во функција со активирањето на Националниот аналитички центар.

Статус: Остварено.

40. Подготвителни активности за издавање јубилеен златник за одбележување 20 години од осамостојувањето на Република Македонија

Преземени се почетни чекори за остварување на оваа активност но таа не беше остварена. Во меѓувреме одлуката се промени, наместо одбележувањето на овој јубилеј, предвидено е да се одбележи јубилејот 20 години од монетарното осамостојување на Република Македонија, кои се навршуваат во април 2012 година.

Статус: Неостварено.

41. Унапредување на системот за пакување и евидентирање на книжните и кованите пари во трезорот на Народната банка

Во соработка со Холандската централна банка, подготвителните активности околу дефинирањето и унапредување на системот за пакување и евидентирање на книжните и кованите пари во трезорот на Народната банка беа доведени до фазата на објавување на постапката за јавна набавка.

По извршените анализи е утврдено дека за набавката се потребни значителни финансиски средства и проектот е ставен во мирување.

Статус: Одложено.

42. Подготвителни активности за изработување нови сигурносни заштити на банкноти

Во 2010 година се остварени неколку контакти со производители на банкноти, како и производители на сигурносни елементи коишто нудат нови сигурносни заштити за банкноти. Притоа се одржани состаноци со компаниите „Сикпа СА“ од Швајцарија (Sicpa SA), „Кране купенкс“ (Crane currencies) од Шведска и „Оптаглио“ (Optaglio) од Велика Британија.

Во разговорите се добиени информации за позначајните достигнувања на пазарот и тоа:

- сигурносна заштита од производителот на бои за печатење на банкноти- „Сикпа СА“ - Швајцарија.
- сигурносна заштита од производителот на банкноти „Кране купенкс“ - Шведска и
- сигурносна заштита од производителот на сигурносни и заштитни елементи „Оптаглио“ - Велика Британија

Преку одржувањето состаноци со претставниците на наведените компании се стекнаа одредени сознанија и информации за можните идни заштити за банкнотите. Со оваа активност ќе се продолжи и во 2010 година.

Статус: Остварено.

43. Ревидирање на прописите за одделни работни процеси во доменот на трезорското работење

Во 2010 година е донесена нова Одлука за начинот и условите за замена на книжните и кованите пари што станале непогодни за промет. Со одлуката попрецизно се дефинирани критериумите за излитени и оштетени пари и обврската на деловните банки да ги обработуваат готовите пари, да ги отстрануваат од прометот излитените и оштетените пари, како и начинот на замена во Народната банка.

Со донесувањето на одлуката и со нејзината примена ќе продолжат настојувањата и грижата на Народната банка постојано да има во оптек здрави пари и да се одржува потребниот квалитет.

Статус: Остварено.

44. Унапредување на постојното софтверско решение за трезорското работење со готовите пари во оптек

Во 2010 година се пристапи кон унапредување на софтверското решение за трезорското работење. Притоа се дефинирани нови извештаи, извршена е надградба на платформата и се автоматизирани определени процеси во апликативното решение. Активностите се завршени и се спроведува процес на тестирање. Се очекува новото софтверско решение да се стави во функција во почетокот на 2011 година.

Статус: Остварено.

45. Изработување нов софтвер за евидентирање на работата со ефективни девизни средства

Во 2010 година е изработен нов софтвер за евидентирање на работата со ефективни девизни средства кој како посебен модул е вграден во апликативното решение за трезорското работење. Модулот е завршен и се спроведува процес на тестирање. Се очекува новото софтверско решение да се стави во функција на почетокот на 2011 година.

Статус: Остварено.

46. Подобрување на евиденцијата за вршење експертиза за фалсификувани банкноти - денари (МКД)

Апликацијата е надградена, со што се овозможи добивање различни информации од постоечката база на податоци. Постоечките извештаи се изменети во дизајнот и опфатот и истовремено се осмислени нови извештаи коишто нудат информации по различни основи за фалсификуваните банкноти.

Статус: Остварено.

47. Унапредување на софтверското решение за документација на нумизматички материјал (Num Doc)

Активностите во врска со надградбата на апликацијата за електронска евиденција на монетите од нумизматичката збирка на Народната банка, коишто се реализираат во соработка со Дирекцијата за ИТ, се спроведоа во согласност со предвидената динамика, односно тие се остварени.

Статус: Остварено.

48. Редовни активности

- Изработка на книжни, ковани пари и вредносници

Оптимално ниво на залихи на пари и вредносници се обезбедуваше редовно и навремено. Се спроведуваа активности за набавка на книжни пари и изработка на ковани пари. Книжните пари се набавуваат од домашни или странски снабдувачи, а кованите пари се изработуваат во Народната банка. Исто така, за потребите на државните органи се спроведуваа активности за изработка и набавка на вредносници.

- Снабдување и враќање на готовината на банките што вршат платен промет, транспорт за дотација, снабдување на фирмите со вредносници, коишто вршат нивна продажба и чување и издавање контролни маркички за цигари и алкохол

И во 2010 година се вршеше навремено, редовно и оптимално снабдување на корисниците со готови пари, таксени и даночни вредносници.

- Обработка на книжни и ковани пари и поништување на излитени пари

Се продолжи со активности за задоволување потребите на деловните банки со нештетени книжни и ковани пари и со отстранување на излитените и оштетените книжни и ковани пари од оптек .

Активностите се остваруваа со обработка на банкнотите и монетите коишто се примаат од деловните банки и нивното групирање на нештетени пари спремни за повторно издавање и излитени пари спремни за уништување.

- Експертиза и евиденција на фалсификатите на ефективните денарски средства

Постојано се вршеше идентификување и отстранување на фалсификуваните пари од промет. Заради ова се врши експертиза на откриените сомнителни банкноти. На годишна основа се изработуваат извештаи за количината и за апоенската структура на фалсификуваните банкноти.

- Продажба на пригодни и јубилејни монети (сребреници и златници)

И во 2010 година се продолжи со презентацијата на колекцијата на пригодни монети и нивните карактеристики на заинтересираните купувачи и со продажба на монетите. Се продаваат јубилејни монети коишто носат белег на богатата култура и историја на Република Македонија.

- Примање и издавање на привремено одземени ефективни странски пари, благородни метали и емства

Се преземаа активности за обезбедување поголема безбедност при депонирањето на оставите за привремено одземените ефективни странски пари, благородни метали и емства и нивно издавање по донесено конечно судско решение.

Статус: Остварено.

III. ФИНАНСИСКИ СИСТЕМ

49. Разгледување на потребата за изменување на прописите за сметководствено и финансиско известување на банките заради усогласување со измените на МСФИ

За да може да се применат измените и дополнувањата во Меѓународните стандарди за финансиско известување („МСФИ“), коишто стапуваат во сила од 1 јануари 2011 година, се извршија измени и дополнувања на Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи и на финансиските извештаи на банките. Измените во МСФИ претежно беа иницирани од тековната глобална финансиска криза и се дел од напорите за подобрување и зголемување на транспарентноста на известувањето за финансиските инструменти. Се очекува измените и дополнувањата на регулативата за сметководство и финансиско

известување на банките и штедилниците да се донесат до крајот на 2010 година.

Статус: Остварено.

50. Изработување внатрешни процедури при спроведувањето администрација во банка

За да се овозможи поефикасно спроведување и единствен начин на постапување при спроведување администрација во банка, во третиот квартал од 2010 година е изработен внатрешен правилник за спроведување администрација во банка. Правилникот содржи насоки коишто треба да се следат при започнување и спроведување администрација од страна на лицата вклучени во администрацијата на банка.

Статус: Остварено.

51. Изработување Супервизорски циркулар за оперативниот ризик и поднесување иницијатива до Здружението на банкарство за изработка на Методологија за следење на оперативниот ризик во банките

Во вториот квартал на 2010 година е изработен нацрт на Супервизорскиот циркулар за управување со оперативниот ризик.

Во рамките на оваа активност, Комисијата за ризици на Здружението на банкарство при Стопанска комора на Република Македонија формира работната група за примена на новата регулатива за утврдување на потребниот капитал за покривање на оперативниот ризик. Работната група е составена од претставници на пет банки. Работната група работи на изработка на методологијата за следење на оперативниот ризик, односно методологијата за соодветна поделба на работењето на банките на осум деловни линии и за соодветно евидентирање на сите приходи и расходи по одделни деловни линии.

Статус: Остварено.

52. Разгледување на потребата за изменување на супервизорските прописи заради усогласување со измените на Европските директиви од областа на банкарството и банкарската супервизија и Новата капитална спогодба (Базел 2)

Заради натамошно прилагодување на домашната регулативна рамка кон европската, односно кон Новата капитална спогодба (Базел 2), во текот на 2010 година беше изработена методологија за примена на стандардизираниот пристап за утврдување на потребниот капитал за покривање на кредитниот ризик на банките. За изработка на оваа методологија беше направена детаљна анализа на сите опции предвидени во првиот столб на Базел 2. При изработката на соодветната подзаконска регулатива се имаа предвид ставовите и насоките на Базелскиот комитет во врска со примената на Базел 2, прилагодена во обем и на начин соодветен на карактеристиките и условите во банкарскиот систем во Република Македонија.

Исто така беше подготвена и информација за измените на Базелската капитална спогодба (воведување на Базел 3), која содржи и првични проценки за нивното влијание врз адекватноста на капиталот на банките во Република Македонија. Информацијата содржи кратка анализа на предлозите на Базелскиот комитет за банкарска супервизија за унапредување на постојната капитална рамка и зајакнување на прудентните стандарди, со посебен акцент на предлозите прифатени од Групата на гувернери и раководители на супервизорските органи на состанокот одржан на 12.09.2010 година кои се однесуваат на зајакнување на капиталната рамка (зголемување на потребното ниво капитал) и воведување меѓународен ликвидносен стандард.

Статус: Активностите се остварени, освен формалното донесување на методологијата за примена на стандардизираниот пристап за утврдување на потребниот капитал за покривање на кредитниот ризик на банките.

53. Изработување подзаконски акти за регулирање на работењето на кредитните унии во Република Македонија

Активноста не е започната и нејзината дефинитивна структура и обем зависат од донесувањето и содржината на Законот за кредитни унии (дали Народната банка ќе биде овластен супервизорски орган и кои аспекти ќе се регулираат подетално со подзаконски акти). Законот за кредитни унии во 2010 година не е донесен.

Статус: Одложено.

54. Спроведување анкета за согледувањата на банките за ризиците во економијата

Анкетата за согледување на ризиците во економијата од страна на банките се спроведува полугодишно. Во четвртиот квартал од 2010 година се подготви анкетата за главните ризици со кои се соочуваат банките во моментот, како и за потенцијалните ризиците со кои, според очекувањата, ќе се соочуваат во 2011 година, со соодветно прилагодување на прашањата согласно со актуелните состојби.

Статус: Остварено.

55. Анализирање на сезонските ефекти врз финансиското посредување

Остварувањето на оваа активност е одложена, поради потребата за правење сложени економетриски пресметки и ангажирање стручно лице коешто поседува квалификации од областа на економетријата.

Статус: Одложено.

56. Примена на малиот макроекономски модел за анализи на сценариото и стрес-тестирање

Остварувањето на оваа активност е одложена, поради потребата за правење сложени економетриски пресметки и ангажирање стручно лице кое поседува квалификации од областа на економетријата.

Статус: Одложено.

57. Анализирање на индексите за конкуренцијата во македонскиот банкарски систем

Остварувањето на оваа активност е одложена, поради потребата за ангажирање стручно лице коешто поседува квалификации за соодветните пресметки.

Статус: Одложено.

58. Анализирање на преносот на каматните стапки до одделните банкарски производи (кредити)

Остварувањето на оваа активност е одложена, поради потребата за правење сложени економетриски пресметки и ангажирање стручно лице коешто поседува квалификации од областа на економетријата.

Статус: Одложено.

59. Проширување на базата на податоци во Кредитниот регистар на Народната банка

Со остварувањето на оваа активност требаше да се прошири базата на податоци во Кредитниот регистар на Народната банка за изложеноста на лизинг-друштвата спрема правните и физичките лица врз основа на дадени лизинг-услуги. Остварувањето на оваа активност во целост зависеше од вградувањето одредби во новиот Закон за Народната банка на Република Македонија за вклучување на друштвата за лизинг во кредитниот регистар. Законот за Народната банка на Република Македонија е донесен во декември 2010 година, но друштвата за лизинг не се опфатени како учесници во Кредитниот регистар.

Статус: Откажано.

60. Унапредување на базата на податоци за банкарскиот систем

Во текот на 2010 година се унапредија голем дел од извештајните форми од Кредитниот регистар на Народната банка (извештајните форми за: просечната каматна стапка и просечната рочност на кредитите кон нефинансиските субјекти, пролонгираните кредити, реструктурираните кредити, бројот на кредитокорисници, бројот на кредитни партии, кредитите според типот на каматната стапка) и беа изготвен и нови извештаи (за новоодобрените кредити во период, кредитните партии според висината на каматната стапка, транзициските матрици, изложеноста на физичките лица по општини, изложеноста според обезбедување, нефункционалните кредити по дејности). Активностите за унапредување на извештајните форми се одвиваат

постојано, како поддршка на унапредувањата и проширувањето на анализите на банкарскиот сектор во доменот на кредитниот ризик.

Статус: Активностите коишто беа предвидени за 2010 година се остварени.

61. Следење на примената на супервизорската регулатива пропишана со Законот за банките

Како резултат на следењето на примената на супервизорската регулатива пропишана во Законот за банките и потребата за усогласување на одделни подзаконски акти, во текот на 2010 година беа изготвени измени и дополнувања на Одлуката за условите и постапката за спроведување на планот за рехабилитација и планот за пренос на средствата и обврските, Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности, Упатството за измени и дополнувања на Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките, Објавите за месечната динамика на усогласување на стапките за ликвидност, процедурите за спроведување продажба на активата на банка во администрација (Celex број 32001L0024 - транспонирање на дел од одредбите од Директивата ЕУ 2001/24/ЕС) и процедурите за спроведување на преносот на средствата и обврските на банка во администрација (Celex број 32001L0024 - транспонирање на дел од одредбите од Директивата на ЕУ 2001/24/ЕС).

Статус: Активностите коишто беа предвидени за 2010 година се остварени.

62. Учество во изработка на закони од финансиската сфера

Во 2010 година претставници на Народната банка учествуваа во изработката на измени и дополнувања на Законот за банките.

Статус: Остварено.

63. Учество во подготвувањето на актите на Комитетот за финансиската стабилност

- Подготвен е нацрт-текст на деловникот за работа на Комитетот за финансиската стабилност;
- Изработена е листа на податоци за банкарскиот систем којшто ќе се доставува до членовите на Комитетот на редовна основа.

Статус: Активностите кои беа предвидени за 2010 година се остварени.

64. Редовни активности

- **Следење и анализа на движењата во банкарскиот систем**
- **Извештај за банкарскиот систем на Република Македонија во третиот квартал од 2010 година, и**

- Пресметување и објавување на показателите за финансиската стабилност и на податоците за банкарскиот систем

Во 2010 година, се продолжи со постојано следење и анализирање на податоците за банкарскиот систем. Врз основа на анализите се изработија и објавија на интернет страницата на Народната банка:

- показателите за состојбата и остварувањата на банкарскиот систем (на квартална основа),
- показателите за финансиската стабилност (на квартална основа),
- кварталните извештаи за банкарскиот систем на Република Македонија (за првиот и третиот квартал од 2010 година),
- Извештајот за банкарскиот систем и банкарската супервизија во Република Македонија во првото полугодие од 2010 година,
- Извештајот за финансиската стабилност на Република Македонија во 2009 година.

Согласно со меморандумите за соработка, соодветните податоци за банкарскиот систем на Република Македонија редовно се доставуваа до МАПАС, Министерство за финансии, КХВ и ДЗС.

Статус: Активностите се остваруваат постојано.

65. Дополнување со новите извештаи на апликацијата Електронски прием на извештаи - ЕРИ

Со изработка на оваа апликација се изврши заокружување на приемот на регулаторните извештаи по електронски пат. Апликацијата ЕРИ се дополни со следните нови извештаи:

-Извештај за одобрени кредити во девизи на резиденти во текот на месецот-Образец ДК1; Извештај за одобрени кредити во денари со девизна клаузула на резиденти во текот на месецот-Образец КДК1; Извештај за состојбата на кредитите во девизи на резиденти на крај на месецот-Образец ДК2; Извештај за состојбата на кредитите во денари со девизна клаузула на резиденти на крај на месецот-Образец КДК2, Извештај за промена на економската вредност на позициите од портфолиото за банкарски активности со фиксна каматна стапка-Образец ФКС; Извештај за промена на економската вредност на позициите од портфолиото за банкарски активности со променлива каматна стапка-Образец ВКС; Извештај за промена на економската вредност на позициите од портфолиото за банкарски активности со прилагодлива каматна стапка-Образец ПКС; и Извештај за вкупна пондерирана вредност-Образец ВПВ.

Статус: Остварено.

66. Унапредување на постојните извештаи во апликацијата Електронски прием на извештаи - ЕРИ

Во првиот квартал од 2010 година се воспоставија дополнителни контролни точки во апликацијата, заради автоматско откривање на грешки при приемот на извештаите што се доставуваат по електронски пат.

Статус: Остварено.

67. Унапредување на аналитичката основа за вонтеренско следење на банките и штедилниците

Генериран е интерниот извештај Индикатори за банките, кој се користи за вонтеренско следење на ризичниот профил на банките.

Статус: Остварено.

68. Унапредување на начинот на прибирање на податоците за прометот на менувачкиот пазар

Збирниот декаден извештај за прометот остварен од менувачки работи почнувајќи од 2010 година се доставува по електронски пат преку интернет-апликација.

Статус: Остварено.

69. Извршување редовни активности и други тековни задачи на Дирекцијата за вонтеренска супервизија и лиценцирање

- Извршување редовна активност за вонтеренската супервизија на банките и штедилниците

Во текот на 2010 година постојано вонтеренски се следеа банките и штедилниците преку:

- проверување на исполнувањето на обврските на банките и штедилниците за доставување на регулаторни извештаи и анализа на нивната содржината,
- изработување месечни и квартални извештаи за поединечни банки и штедилници,
- ажурирање на профилот на ризик на банките и штедилниците,
- преземање супервизорска корективна акција и
- следење на постапувањето на на банките и штедилниците по корективните мерки.

- Подготовување корективни мерки во согласност со утврдените неусогласености со законските прописи и неуредности во работењето на банките и штедилниците

Поради утврдени неусогласености и неуредности во работењето на банките и штедилниците во текот на 2010 година беа изречени 20 редовни или дополнителни корективни мерки, со што се влијаеше на подобрување на банкарскиот систем во насока на целосна усогласеност со законите и подзаконската регулатива.

Извршување редовни активности за лиценцирање во согласност со Законот за банките, Законот за девизното работење, Законот за брз трансфер на пари и други закони коишто се однесуваат на банките, штедилниците, менувачниците и вршителите на брз трансфер на пари

Согласно со Законот за банки во текот на 2010 година беа спроведени 96 постапки на лицензирање, од кои 72 кај банки и 6 кај штедилници. Издадена е дозвола за статусна промена - присоединување на „Статер банка“ АД Куманово кон „Централна кооперативна банка“ АД Скопје. Издадена е согласност за престанување со работа на уште една штедилница - „Штедилница Фершпед“ ДОО Скопје и исполнување на условите за спроведување ликвидациска постапка. Одземена е дозволата за основање и работење на штедилницата „АМ“ ДОО Скопје и утврдено е дека се исполнети условите за воведување ликвидациска постапка.

Исто така, во 2010 година, согласно со Законот за девизно работење, се издадени: 13 дозволи за менувачки работи; 58 решенија за изменување и дополнување на дозволите за менувачки работи; 43 решенија за укинување дозволи за менувачки работи; 21 одобрение за отворање сметка во странство и се направени 62 уписа на евидентни сметки.

Согласно со Законот за брз трансфер на пари, во 2010 година е издадена една дозвола за вршење услуга брз трансфер на пари на трговско друштво, како давател на услуга брз трансфер на пари. Исто така се издадени пет решенија за измена на согласност за вршење услуга брз трансфер на пари; евидентирани се две трговски друштва во Регистарот на даватели на услуги брз трансфер на пари, како субагенти; евидентирани се тринаесет анекс на Договори за вршење услуги брз трансфер на пари во Регистарот на даватели на услуги брз трансфер на пари склучени помеѓу давател на услуга брз трансфер на пари и субагент; и се избришани шест субагенти од евиденцијата во Регистарот на даватели на услуги брз трансфер на пари.

Статус: Активностите се остваруваат постојано.

70. Тестирање на измените и дополнувањата на воспоставениот систем за оценка на профилот на ризичност на банките

Во рамките на втората фаза од проектот на Европската централна банка за „Одговор на кризата“ е понудена техничка помош од Банката на Словенија во процесот на ревидирање на методологијата за супервизија ориентирана кон ризиците. Во текот на годината се остварени средби со претставници од Банката на Словенија на која се договорени насоките на дејствување во правец на унапредување на методологијата, односно надминување на идентификуваните слабости преку користење на нивните искуства во развивањето на т.н. пристап заснован врз ризик за супервизија на работењето на банките. Дефиниран е акциски план согласно со кој ќе се извршуваат активностите во текот на 2011 година. Во Народната банка е формиран тим кој ќе биде вклучен во активностите за унапредување на методологијата. Истовремено, до Банката на Словенија е доставена документација за супервизорскиот пристап кој тековно се применува во Народната банка и за недостатоците утврдени од практичната примена во изминатиот период. Дополнително, во текот на годината се спроведени активности во насока на дефинирање показатели за определување на нивото на изложеност на банките спрема определени ризици.

Статус: Активностите се во тек.

71. Надградување на постојните апликации: Кредитен регистар, Електронски прием на извештаи, Книговодствени биланси на финансиските организации

Во 2010 година се изработени дополнителни прегледи од апликацијата Книговодствени биланси на финансиските организации (КН-БИФО). Извршено е тестирање на податоците коишто се содржани во овие прегледи заради нивно ставање во употреба во текот на првиот квартал на 2011 година. Изработените табели ќе овозможат порационално користење на времето и човечките ресурси за теренска супервизија во процесот на подготовка на теренските контроли и процесот на изработка на записник од спроведена теренска контрола.

Статус: Остварено.

72. Редовни активности и други тековни задачи

- Теренски контроли на ризиците

Во текот на 2010 година се продолжи со остварување на редовните активности согласно со динамиката пропишана со годишниот план за контроли. Спроведени се 20 редовни контроли, од кои 3 целосни контроли на банки, контроли од делумен карактер кај 9 банки, 6 делумни контроли на штедилници и 2 контроли на друштва за помошни услуги на банките. Фокусот на делумните контроли кај банките и штедилниците беше насочен кон управувањето со кредитниот ризик, ликвидносниот ризик, управувањето со ризиците како групна функција, усогласеноста со изречени корективни мерки и управувањето со ИТ-ризикут. Кај едно од друштвата за помошни услуги предмет на контрола беше информативната сигурност, додека кај другото друштво, предмет на контрола беше усогласеноста со изречените корективни мерки во однос на активностите што ги врши друштвото за банката. Исто така, беа спроведени 3 вонредни контроли на банки.

- Теренски контроли на усогласеноста со прописите

Во 2010 година се завршени 19 контроли на усогласеноста со прописите на работењето, од кои 10 кај банки и 9 кај штедилници. Спроведена е 241 контрола на овластени менувачи, при што не е остварена само една поради затекнато затворено менувачко место. Спроведени се и 24 теренски контроли кај овластени менувачи со кои е извршена проверка на исполнувањето на условите за менувачко работење во постапка на издавање на согласност за вршење на менувачки работи. Дополнително е спроведена една вонредна контрола на банка.

Статус: Остварено.

73. Надградување на постојниот модул во делот на пресметката на камата на хартиите од вредност

Со остварувањето на оваа задача е овозможена пресметка на камата на кумулативна основа за секој ден, за секоја хартија поединечно, од моментот на нејзиното купување, сè до нејзиното достасување или продавање. Притоа се

врши автоматизирано книговодствено евидентирање на каматата по хартиите од вредност со што се намалува оперативниот ризик.

Статус: Остварено.

74. Надградување на модулот за ревалоризација на монетарно злато

Остварувањето на оваа задача овозможи преземање дневни информации за цената на златото на Лондонската берза на метали од информативниот систем на „Блумберг“ и книговодствено евидентирање на златото, на дневна основа и по пазарна вредност.

Статус: Остварено.

75. Пренесување на табелите за апликацијата судски извршни решенија

Во рамки на работната задача се мигрирани 20 табели од апликацијата за извршни решенија од „MS Access“ во „MS SQL“ сервер база на податоци.

Покрај оптимизацијата на базата е преработен целиот изворен код на програмата за работа со SQL сервер база на податоци. Зачуван е МК националниот и ИСО-стандардот за форматот на датумите и броевите и сите команди до базата се прилагодени на „T- SQL“ стандардот. Постигнато е забрзување повеќе од 10 пати во формите со листи од решенија и околу 4 пати во формите за правење на спецификација и пресметка на трошоците. Со преносот на податоците во „SQL“ сервер-базата е зголемена и безбедноста на податоците и се почитувани одредбите од Правилникот за заштита на личните податоци.

Статус: Остварено.

76. Изработување модул за евиденција на трансакциите со сертификати на депозити издадени од странски деловни банки

Во согласност со одлуката во 2010 и 2011 година да не се воведува инструментот „Сертификати на депозити издадени од странски банки при инвестирање на девизните резерви“, работната задача нема да се реализира.

Статус: Откажано.

77. Изработување модул за евидентирање девизни репо-трансакции, обратно репо и специјално репо

Со остварувањето на оваа задача е овозможена автоматска обработка на репо- трансакции, обратно репо и специјално репо, односно, зајмење на хартии од вредност. Извршено е поврзување со апликативниот софтвер „Пексим“ и информативниот систем на „Блумберг“, обезбедено е автоматизирано позадинско работење и следење на трансакциите како и книговодствено евидентирање на сите трансакции предвидени со Сметководствените правила за евидентирање на девизните средства и обврски на Народната банка.

Статус: Остварено.

78. Изработување модул за евидентирање своп- трансакции

Со остварувањето на оваа задача е овозможена автоматска обработка на своп- трансакциите и е извршено поврзување со апликативниот софтвер „Пексим“ и информативниот систем на „Блумберг“. Притоа, е обезбедено автоматизирано позадинско работење и следење на трансакциите, како и книговодствено евидентирање на сите трансакции предвидени со Сметководствените правила за евидентирање на девизните средства и обврски на Народната банка.

Статус: Остварено.

79. Изработување модул за евидентирање на автоматско зајмење хартии од вредност на странска банка

Во согласност со одлуката во 2010 и 2011 година да не се воведат инструментот „Автоматско зајмување хартии од вредност на странски банки при инвестирање на девизните резерви“, работната задача нема да се реализира.

Статус: Откажано.

80. Дефинирање дополнителни активности за зачувување на податоците од системите за порамнување

Поради пролонгирање на роковите за опремување и ставање во функција на резервната локација на Народната банка овие активностите се одложени. Се очекува проектот да се реализира во вториот квартал на 2011 година.

Статус: Одложено.

81. Изработување модул за книговодствено затворање на сметките на кои се евидентираат приходите и расходите на Народната банка на крајот на секоја финансиска година

Изработениот модул овозможува автоматизирано книговодствено евидентирање на приходите и расходите коишто произлегуваат од девизните трансакции, утврдување на резултатот од работењето во тековната година, евидентирање на приходни и расходни категории, како и евидентирање нето-добивка или нето-загуба.

Статус: Остварено.

82. Воведување внатрешен електронски информациски систем за платен промет во денари во Република Македонија

Воведувањето електронски информациски систем за пребарување и печатење на статистички податоци за платен промет во денари во Република Македонија се извршува во три фази. Прва фаза: миграција на постојните бази на податоци /табели коишто се сместени во локални бази (MS Access) на

системите за управување со бази на податоци „SQL“ на Народна банка. Втора фаза: надградба на постојната апликација за прием и обработка на статистички податоци за платен промет во денари – Payment System OverSight. Трета фаза: изработка кориснички интерфејси, прегледи и извештаи за пребарување и печатење на статистички податоци за платен промет во денари во Република Македонија.

До крајот на 2010 година се очекува да заврши првата фаза на проектната задача. Извршувањето на втората и на третата фаза е во тек и се очекува да заврши до средината на 2011 година.

Статус: Остварена прва фаза. Втора и трета фаза ќе бидат остварени во 2011 година.

83. Редовни извештаи и други редовни активности

- Следење на активностите во извршувањето на платниот промет во земјата и во странство

Редовно се следат движењата на тековите на платниот промет во земјата и плаќањата кон странство и согледувањата на трендовите и процената на идните движења. Согледувањето на движењата во платниот промет се прикажуваат во редовните извештаи и тоа на дневна и на месечна основа.

Активностите за унапредување и стандардизирање на содржината на извештаите на Народната банка со соодветните извештаи на другите централни банки ќе се остваруваат постојано.

- Следење на активностите во извршување на надзорната и развојната функција на платните системи во Република Македонија

Во 2010 година се остваруваат активности за унапредување на надзорната функција на Народната банка согласно со Студискиот документ за развој. Во однос на развојната функција на платните системи, постојано се спроведува Стратегијата за развој на платниот систем до 2011 година со учество и координирање на работните групи за спроведување на Стратегијата. Активностите за унапредување и стандардизирање на извештаите од надзорните активности на Народната банка со соодветните извештаи на другите централни банки ќе се остваруваат постојано.

Статус: Остварено.

IV. ОПШТО РАКОВОДСТВО

84. Активности за пресликување на европското право во процесот на приклучување на Република Македонија кон Европската унија и реализирање на обврските коишто произлегуваат од Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА)

И покрај очекувањата Република Македонија не доби одобрение за преминување во втората фаза од Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА), па соодветно на тоа не беше потребно донесување нови подзаконски акти или промена на постојните. Номинираните претставници на Народната банка во 2010 година учествуваа на Комитетот за стабилизација и асоцијација и на Поткомитетот за економско-финансиските прашања и статистика и Поткомитетот за внатрешен пазар и конкуренција.

На редовна основа се реализираше и пресликувањето на европското право преку остварување на обврските коишто произлегуваат од Националната програма за усвојување на правото на ЕУ.

Воедно, во Народната банка почна да се спроведува Одлуката за воспоставување ознака на прописите на Европската унија во подзаконските прописи со кои се врши усогласување со правото на Европската унија („Службен весник на РМ“ бр. 38/10).

Статус: Остварено.

85. Учество во искористувањето на средствата од техничката помош ТАИЕКС (Technical Assistance and Information Exchange - TAIEH)

Во 2010 година Народната банка аплицира за користење на средства од програмата ТАИЕКС со дваесет одделни проекти. Одобрени се девет проекти, успешно се остварени пет, а примената на останатите е планирана за 2011 година. Во декември 2010 година започна и последниот циклус за подготовка на апликациите за проектите ТАИЕКС.

Статус: Остварено.

86. Остварување на проектот финансиран од ИПА 2009 и подготовка на последователниот проект за ИПА 2011

Беше планирано проектот да започне активно да се остварува во текот на четвртото тримесечје на 2010 година, а подготвителните активности требаше да завршат заклучно со третото тримесечје од годината. Но Европската комисија и Европската централна банка донесоа одлука проектот

да се реализира преку децентрализиран начин на имплементација на ИПА-проектите, поради што почетокот на беше одложен за 2011 година.

Во 2010 година се започна со подготвителните активности за реализирање на проектот, при што е остварена посета на мисија од Европската централна банка заради консултации пред почетокот на остварувањето на проектот.

Статус: Подготвителните активности се остварени во 2010 година, а поголемиот дел од активностите ќе бидат спроведени во 2011 година.

87. Учество во изготвувањето и реализирањето на Националната програма за усвојување на правото на Европската унија (НПАА) и следење на Извештајот на Европската комисија за напредокот на Република Македонија

Во 2010 година, продолжија активностите на Народната банка во врска со НПАА. Во таа насока, претставниците на Народната банка редовно учествуваа на состаноците на работните групи на НПАА, како и на седниците на Работниот комитет за евроинтеграции (РКЕИ) и на неговиот Поткомитет за НПАА. Во рамките на споменатите тела, на редовна основа, се дискутираше статусот на остварување на обврските од НПАА, 2010.

Исто така, по добивањето на *Извештајот на ЕК за напредокот на Република Македонија во процесот на пристапување во ЕУ за 2010 година*, започна и процесот на ревизија на НПАА и подготовката на НПАА 2011. За таа цел, одговорните лица во Народната банка ги ревидираа деловите од НПАА коишто се во надлежност на Народната банка и ревидираните верзии на НПАА - наративниот дел и на НПАА - матрицата беа доставени до Секретаријатот за европски прашања.

Статус: Остварено.

88. Спроведување на активности за придонес во подготовката на Претпристапната економска програма (ПЕП) и Националниот развоен план (НРП)

Народната банка изготви стручен материјал како придонес кон Претпристапната економска програма за 2010 година и го достави до Министерството за финансии на Република Македонија.

Статус: Остварено.

89. Усогласување на подзаконските прописи по донесување на новиот Закон за Народната банка на Република Македонија

Бидејќи новиот Закон за Народната банка на Република Македонија се донесе во декември 2010 година, не беа создадени услови за остварување на оваа задача. Остварувањето е одложена за 2011 година.

Статус: Одложено.

90. Унапредување на процесот за оценување на успешноста во работењето на работниците во Народната банка

Процесот за оценување на успешноста во работењето се стави во правна рамка со донесување на Правилникот за оценување на успешноста во работењето на работниците во Народната банка. Оценувањето на успешноста во работењето согласно со правилникот започна да се спроведува во текот на 2010 година. За поквалитетно спроведување на активностите беа организирани тркалезни маси за директорите, за размена на искуства и разрешување на присутните дилеми или проблеми во досегашното спроведување на процесот.

Со следење на квалитетот и обемот на извршената работа на работниците се обезбедуваат објективни показатели за правење проценки за успешноста во работењето на работниците во Народната банка.

Статус: Активностите се во тек.

91. Спроведување активности за примена на електронскиот систем за пријавување, односно одјавување на работниците на Народната банка

Во согласност со Законот за работните односи, пријавувањето, односно одјавувањето на работниците во Народната банка во Агенцијата за вработување на Република Македонија може да се врши и по електронски пат.

Од Народната банка беа преземени активности за остварување на оваа задача и за набавка на валиден дигитален сертификат. Меѓутоа, од Агенцијата за вработување на РМ беше укажано дека системот за електронска пријава/одјава на работен однос е наменет исклучиво за работодавачите од приватниот сектор и дека во наредниот период ќе биде надграден со што ќе биде овозможено да се користи и за пријавување и одјавување на работниците на Народната банка.

Статус: Одложено.

92. Редовни активности

- **изготвување општи правни акти, проверка на нацрт општи правни акти и стручно прегледување на сите видови договори коишто ги потпишува Народната банка**

Постојано се изготвуваа општи правни акти, се вршеше проверка на нацрт општи правни акти и стручно прегледување на сите видови договори коишто ги склучува Народната банка, заради обезбедување непрекинато и ефикасноста на целокупното работење на Народната банка.

- **Следење закони и други прописи и работни материјали поврзани со работењето на Народната банка**

На редовна основа се следеа законите и другите прописи и работни материјали поврзани со работењето на Народната банка.

- **Вршење работи на застапување на Народната банка пред судовите и другите надлежни органи**

Се преземаа сите потребни активности за заштита на интересите на Народната банка во постапки (парнични, управни, кривични) пред надлежните судови, како и постапки пред другите надлежни органи со преземање соодветни дејствија (поднесување тужби, одговори на тужби, поднесоци, барања за присилно извршување и сл.)

- **Утврдување на кадровските потреби и кадровското планирање**

Се обезбеди непрекинато во работењето на Народната банка со навремено вработување кадри, распределување на постоечкиот кадар и обезбедување на потребата од новонаемани.

- **Анализирање и класификација на работните места**

Постојано се подобруваа карактеристиките на работните места, а се направи и оптимална организациската поставеност на Народната банка.

- **Спроведување активности за остварување на правата и обврските на работниците од работен однос**

Целосно и ефикасно се спроведуваа прописите од областа на трудот со што им се обезбедуваше на работниците остварување на нивните права и обврски. Се изготвуваа интерните акти и се даваа правни мислења во врска со остварувањето на правата и обврските на работниците од работен однос. Се подготвуваа и се учествуваше во подготвување акти од областа на работните односи, како и договори за вработувања и други договори во врска со исполнувањето на правата од работниот однос.

- **Организирање и спроведување на стручното усовршување на работниците**

Се презедоа сите потребни активности за планирање, организирање и спроведување на стручното усовршување на работниците во Народната банка.

Статус: Остварено.

93. Консолидирање на сметководствената евиденција

Изработен е Проект за интегриран сметководствен систем и започна постапка за избор на понудувач за набавка на софтверот. Се очекува софтверот за интегриран сметководствен систем да се примени во период од две години и ќе се реализира во неколку фази.

Се очекува примената на софтверот да започне во вториот квартал од 2011 година.

Статус: Активностите се во тек.

94. Оптимизирање и развивање сметководствени апликативни решенија

Во 2010 година продолжија активностите за оптимизирање и развивање апликативни решенија и се направија доработки во апликациите за планирање, пресметка на плати, материјално работење и за благајничкото работење. Се изврши нивно тестирање и генерирање на соодветни обрасци и извештаи.

Статус: Остварено.

95. Изработување нови или измени на правилници и акти од материјалното финансиско работење

Во 2010 година се започна со активности за подготовка на измени на Правилникот за подготовка на финансиски план, план за инвестиции и план за набавки, заради постигнување поквалитетно и навремено планирање и усогласување на плановите со стратегиските цели. За оваа активност, во ноември 2010 година беше остварена и техничка соработка со претставници од Холандската централна банка. Активностите ќе продолжат и во 2011 година.

Исто така, во 2010 година се донесени сметководствените правила за евидентирање на девизни средства и обврски и монетарно злато коишто ќе се применуваат од почетокот на 2011 година.

Во тек се активности за измени на Сметководствената политика и правила за евидентирање на побарувањата на Народната банка и на Сметководствените правила за монетарните инструменти со кои се опфатени благајничките записи, задолжителната резерва и задолжителниот депозит на банките и штедилниците и државните хартии од вредност за монетрани цели.

Беа направени измени на Правилникот за начинот и роковите за вршење попис на средствата и обврските и усогласување на сметководствената со фактичката состојба и на Правилникот за пресметување на други патни трошоци на Народната банка.

Во 2010 година е изработена нова Одлука за единствена тарифа на надоместоци за услугите што ги врши Народната банка.

Изработката на нов Правилник за ликвидирање на сметководствените документи и на Правилникот за благајничко работење се одложени.

Статус: Активностите постојано се извршуваат.

96. Редовни активности

- **Усогласување со Меѓународните стандарди за финансиското известување**

Врз основа на промените во сметководствената регулатива каде што беше потребно, се изработуваа измени и дополнувања и во сметководствените

политики и на финансиските извештаи. Исто така се изработуваа и проекции на билансот на успех.

Статус: Активностите постојано се извршуваат.

97. Воведување кирилични фонтови вградени во оперативниот систем и проверувач на правописни грешки за македонски јазик

Донесен е Правилник за користење фонтови во Народната банка согласно со кој се утврдува користење на фонтот „тахома“ и за кирилична и за латинична азбука.

Инстлирана е кирилична тастатура на сите работни станици и извршена е обука на сите вработени за користење на новиот тип на кирилични фонтови и проверувачот на правописни грешки. Покрај тоа, се направи план за тоа како ќе преминат постоечките апликации кон употреба на новиот фонт.

Инсталирана е алатка за претворање од стариот фонт (Mac C Times) во новиот фонт (Tahoma) и поддршка за македонска тастатура на работните станици на вработените во Народната банка.

Статус: Остварено.

98. Воведување пристап од компјутери коишто не се администрирани од Народната банка до системите на Народната банка

Во 2010 година е проектиран систем со кој се овозможи пристап од далечина кон системите на Народната банка, а со тоа се олесни користењето на ИТ од вработените во Народната банка. Исто така, се набавија соодветни лиценци коишто се инсталирани на постоечката опрема, а вработените се обучија за користење на системот.

Со овој систем се овозможува пристап кон електронската пошта и други сервис коишто се засновани на веб.

Статус: Остварено.

99. Воведување систем за архивирање на делови од системот за најавување (Active directors) и системот за управување со документи (Share Point Portal)

Во 2010 година се набавија соодветни агенти за софтверот „Веритас бекап“ (Veritas Backup exec), коишто се инсталираа и се ставија во употреба. Со тоа се овозможи поголема флексибилност при користењето на заштитените копии (backup) без да има потреба да се поврати целата база на податоци од двата наведени система.

Статус: Остварено.

100. Зголемување на флексибилноста и ефикасноста на информатичкиот систем на Народната банка со воведување виртуелизација на серверите

Во 2010 година се воведоа два сервера коишто работат во кластер со технологија „мајкрософт Хспер -В“ (Microsoft Xsper -B). Со тоа е создадена можност за додавање нов сервер, во зависност од потребите, што овозможува лесно димензионирање на серверите во зависност од потребите. Ова ќе овозможи намалување на трошоците за лиценцирање во наредниот период.

Статус: Остварено.

101. Воведување централно управувана безжична мрежа со ограничен пристап во објектот „Комплекс банки“

Во 2010 година е инсталиран централен уред и уреди по катови со кои се покрива целата Народна банка. Инсталацијата на наведениот систем овозможи примена на целосна безжична мрежа, која го опфаќа целиот простор на Народната банка. При тоа, безжичните мрежни уреди централно се управуваат и преку примената на сигурносни политики за безбедно поврзување нудат пристап до Интернет, електронската пошта и други дополнителни сервиси за вработените со користење на преносни компјутери и „паметни“ телефони. На тој начин се олеснува и присуството на состаноци, бидејќи сите документи може да се најдат во електронска форма на многу побрз начин, а вработениот кој учествува на состанокот има можност и за пребарување на Интернет.

Статус: Остварено.

102. Пренасочување на клиентските датотеки на персоналните компјутери коишто се чуваат во профилот кон серверска локација

Набавката на дискови, којашто започна уште во април 2010 година, сè уште не е завршена. Дисковите се основен предуслов за да може да се оствари оваа активност.

Статус: Активностите се во тек.

103. Редовни активности

- **Одржување на ИТ-инфраструктурата (сервери, дисковен капацитет, мрежа, работни станици, печатачи итн.);**
- **Воведување нови корисници и промени на привилегиите на постоечките корисници;**
- **Надградби на апликациите со нови извештаи и измени во постоечките извештаи;**
- **Инсталација на апликации од трети страни;**
- **Решавање инциденти и проблеми при користењето на информациската технологија од страна на вработените во Народната банка и нивните коресподенти (банки, штедилници, менувачници и др.) во доменот на работењето со Народната банка;**

- **Други услуги од областа на информациските технологии.**

Статус: Остварено.

104. Унапредување на евиденцијата и управувањето со имотот на Народната банка

Започнатите активности за управување со имотот на Народната банка продолжија и во 2010 година. Притоа се остваруваа активности за дополнување на архитектонски проекти врз основа на изработената Државна урбанистичка планска документација за објектот „Комплекс банки“.

Врз основа на донесена и одобрена Државната урбанистичка планска документација и изработен и заверен геодетски елаборат за геодетски работи за посебни намени за нумерички податоци се продолжи со активностите за дополнување одредени проекти, а е подобрена и документација за добивање на потребните одобрение за нивното остварување.

Воедно продолжија активностите за упис на недвижниот имот за одмаралиштето во Маврово и за одмаралиште „Андон Дуков“ во Охрид.

Статус: Активностите се во тек.

105. Надградување и осовременување на безбедносните системи во Народната банка

По направените стручни консултации со реномирани компании специјализирани за проектирање и изведба софтверски решенија за управување со објект (building management system), се утврди потребата за концепциско менување на програмската задача како и на Планот за јавни набавки за 2010 година. Имено, се оцени дека постои реална потреба и рационална можност за проширување на системот за следење со вклучување на инфраструктурните инсталации (електрика, водоснабдување, климатизација, надзор со алармен систем на просторот околу целиот комплекс). Остварувањето на овие задачи ќе се одвива интегрирано (како една). Во таа насока е пристапено кон прецизирање на проектната задача, односно прецизирање на техничката спецификација за изработка на проектно решение.

Статус: Активностите се во тек.

106. Изработување проект и инсталирање апликативно решение за надзор на инфраструктурните системи во Народната банка

Објаснувањето за остварувањето на оваа работна задача е дадено во задачата 105, бидејќи двете се интегрираа во една работна задача.

Статус: Активностите се во тек.

107. Изработување основен проект за изградба на простор за нова системска сала за информациска технологија.

Народната банка се определи локацијата за нова системска сала да биде во надградениот објект (над музејот и Дирекцијата платни системи). Сврзано со ова продолжуваат активностите за изготвување архитектонско-урбанистички проект, како и за доработка на идејниот проект, е основата за издавање на решение за локациски услови и кои заедно со заверениот архитектонско-урбанистички проект се основа за изработка на основниот проект.

Статус: Активностите се во тек.

108. Изработување апликација за пријавување барања за одржување на просториите и опремата (Централен сервис АТР)

За оваа програмска задача е изработен модел за апликацијата во електронска форма. Изработката на апликацијата продолжува, а за натамошните активности и нејзиното ставање во функција треба да се дефинираат и конфигурираат крајните оперативни и работни активности по места и корисници.

Статус: Активностите се во тек.

109. Редовни годишни акти и други редовни активности

- Изготвување Годишен план за јавни набавки за 2011 година

Годишниот план за јавни набавки за 2011 година е изготвен.

-Средување на архивската граѓа од трајна вредност и спроведување попис и опис на архивската граѓа од трајна вредност

Планот за архивските знаци за идната 2011 година, како и пописот на архивската граѓа од трајна вредност се утврдени.

Статус: Остварено.

110. Унапредување на работата на Библиотеката

Во 2010 година се продолжи со активности за унапредување на работата на библиотеката и за обезбедување квалитетна и современа инфраструктура за следење на литературата за информирање и за аналитичка и истражувачка работа.

Воедно се зголеми библиотечниот фонд со најнови изданија од области битни за работењето на Народната банка, се продолжи со активностите за интегрирање во регионалниот библиотечно-информациски систем, којшто се заснова врз примената на софтверот КОБИСС (COBISS - Co-operative Online Bibliographic Systems and Services), кој е применет од преку 500 библиотеки во регионот. Набавен е нов софтвер и започна обуката на вработените за работа со софтверот и по нивното завршување софтверот официјално ќе биде во

употреба. Во 2010 година се изврши комплетно електронско внесување на публикациите на Светска банка и Народната банка, а во тек е евиденцијата на публикациите на ММФ. Во 2010 година продолжија активностите околу соработката на Народната банка со Светската банка во доменот на публикациската дејност, при што официјално беше отворен и Заедничкиот информативен центар на Народната банка и Светска банка.

Статус: Остварено.

IV/1. ОРГАНИЗАЦИЈА НА КОНФЕРЕНЦИИ И СЕМИНАРИ

111. Организирање на 23. Годишна конференција на банкарските супервизори од Централна и Источна Европа (БСЦЕЕ)

Во периодот од 15 до 17 јуни 2010 година, Народната банка беше домаќин на 23. Годишна конференција на Групациската на банкарските супервизори од Централна и Источна Европа (БСЦЕЕ). Конференцијата се одржа во хотелот „Горица“ во Охрид. На Конференцијата присуствува претставници на банкарските супервизорски органи од: Австрија, Албанија, Белорусија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Естонија, Литванија, Полска, Русија, Словенија, Словачка, Србија, Украина, Унгарија, Хрватска, Црна Гора, Чешка. Во работниот дел на Конференцијата учесниците ги разменија своите искуства за две исклучително актуелни теми: (1) Лекциите научени од глобалната економска криза и преземените мерки за зајакнување на отпорноста на банкарскиот систем и (2) Стандардите и мерењето на ликвидносниот ризик, со осврт на националните мерки преземени во текот и после кризата. Во улога на гости и презентери, на конференцијата присуствува и претставници на Банката за меѓународни порамнувања (БИС) од Базел, Швајцарија, од Европската централна банка и на една интернационална банкарска групација.

Статус: Остварено.

112. Зајакнување на кадровскиот капацитет на Секторот за супервизија, банкарска регулатива и финансиска стабилност

Согласно со препораките дадени во Извештајот на Европската комисија за напредокот на Република Македонија за 2009 година, во четвртиот квартал од 2010 година се продолжи со активности за зајакнување на кадровскиот капацитет на супервизијата преку:

а) постојаната посета на вработени на семинари организирани во земјата и надвор од земјата;

б) посета на вработените на организираниите обуки во рамките на проектот на Европската централна банка. Се предвидува проектот да се спроведе во текот на 2010-2011 година, а се однесува на банкарските супервизорски органи на осум земји коишто имаат статус на земја-кандидат или потенцијален кандидат за членка на ЕУ (Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Македонија, Косово, Црна Гора, Србија и Турција). Заклучно со декември 2010 година, со учество на вработени на последниот организиран семинар за 2010 година, успешно беше завршен првиот дел од проектот кој се однесува на обука на вработените. Проектот ќе продолжи да се спроведува и

во текот на 2011 година, во вид на билатерална соработка на Народната банка со централна банка од ЕУ.

Статус: Активностите се остваруваат постојано.

113. Организирање интерна обука на вработените од областа на економетријата

Извршувањето на оваа програмска задача се откажа. Имено, за остварување на овие активности се потребни солидни познавања од областа на економетријата и ангажирање лице кое поседува вакви квалификации.

Статус: Откажано.

114. Организирање регионален семинар на макроекономски теми

Заради јакнење на институционалниот капацитет и подобрување на квалитетот на работата во септември 2010 година, се одржа семинар во соработка со Банката на Англија. Семинарот беше од регионален карактер и на него присуствуваа претставници од централните банки во регионот. Темата на семинарот, генерално се однесуваше на процесот на моделирање, како важен инструмент во процесот на монетарно одлучување.

Статус: Остварено

115. Организирање работилница од областа на управување со ИТ-услугите

Работилницата беше организирана во период 01.06.2010 – 03.06.2010 година. Со учество на 14 претставници од повеќе централни банки од Европа (Полска, Холандија, Италија, Србија, Бугарија, Албанија, Романија, Грција), како и претставници од Народната банка на Република Македонија. Беа одржани презентации за искуствата во одделни централни банки учеснички на повеќе теми како што се: управувањето со ИТ во централна банка, центарот за ИТ-услуги, системи за контрола на привилегии во ИТ-системите, реновирање на компјутерските сали, системи за собирање на сигурносни информации и настани, работа од далечина и друго.

Статус: Остварено.